

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĘ

2018-08-30 Nr. 4D-2018/2-668
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018-05-23 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėja) skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės (toliau vadinama ir – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su socialinių paslaugų asmeniui skyrimu C centre (toliau vadinama ir – Centras).

2. Pareiškėja skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Auginu sūnų A [duomenys neskelbiami]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Sūnus iki 21 metų amžiaus lankė UC [ugdyimo centrą] „B“, sukakus įstatyme numatytiems amžiaus kriterijams 2017-06-15 buvo atsisakyta teikti socialines paslaugas dienos centre. Birželio mėn. kreipiausi įstatymo numatyta tvarka į C centrą (kalbėjau su atsakinga darbuotoja), kuri užgantavo, kad vietų yra ir kad aš galiu pradėti tvarkyti dokumentus, bet man tik pradėjus tvarkyti med. pažymą buvo paskambinta ir pasakyta, kad vietų nebėra ir prioritetai suteikti kažkam kitam ir aš turėčiau kreiptis į kitą centrą. Kreipiausi į D centrą, ten taip pat buvau užgantuvta, kad vietų yra. Surinkus reikiamus dokumentus, juos pristatėme į Vilniaus rajono savivaldybę, jie savo ruožtu į Vilniaus miesto savivaldybę, po kiek laiko gavome atsakymą, kad ir ten jau vietų nebėra, o į eilę nestatomas, kadangi yra Vilniaus rajono gyventojas.“

2.3. „[...] A deklaravo gyvenamąją vietą Vilniaus mieste. Vasario mėn. kreipėmės į [...] seniūniją, dokumentus priėmė.“

2.4. „2018-04-16 iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos socialinių reikalų ir sveikatos departamento Socialinės paramos skyriaus gavome siuntimą į C centrą Dienos socialinės globos skyrių. Paskambinome šio skyriaus vadovei [...], ji patvirtino, kad laisva vieta yra ir dokumentai gauti, pakvietė mus atvykti ir apsižvalgyti ir sutarti dėl A pavėžėjimo. Balandžio 20 d. kaip buvome sutarę nuvykome. Mums nuvykus vėl gavome atsakymą, kad sūnaus nepriima.“

3. Pareiškėja Seimo kontrolieriui taip pat pateikė:

3.1. Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos departamento Socialinės paramos skyriaus 2018-04-16 raštą Nr. A707-155/18 (2.11.2.4-SR2) „Dėl siuntimo į socialines paslaugas teikiančią įstaigą“, kuriame, be kita ko, nurodoma: „Vadovaujantis 2018 m. balandžio 12 d. sprendimu Nr. A733-870/18(2.11.2.23-SR2) „Dėl socialinių paslaugų skyrimo“, A [...] siunčiamas į dienos socialinės globos paslaugas teikiančią įstaigą BĮ C centro Dienos socialinės globos skyrių. Paslaugų teikimo trukmė – neterminuota.“

3.2. C centro (toliau vadinama – Centras) 2018-04-20 raštą Nr. 6.9-41 „Dėl lankytojo nepriėmimo į dienos centrą“, kuriame, be kita ko, nurodoma:

3.2.1C centre, be kitų veiklų, yra teikiamos dienos socialinės globos paslaugos suaugusiems asmenims, turintiems proto bei kompleksinę negalią“;

3.2.2 „Dviem lankytojams, turintiems ryškių elgesio emocijų sutrikimų, yra sudaryta galimybė būti atskirai nuo visų, t. y. jiems įkurta dvi nedidelės patalpos [...]. Įvertinant šių dviejų jaunuolių elgesio specifiškumą ir vietos trūkumą, mes negalime užtikrinti naujo lankytojo, mūsų turima informacija panašaus sutrikimą turinčio, saugumo“;

3.2.3 „[...] šiuo metu mes neturime jokių galimybių priimti Jūsų sūnaus į mūsų centro socialinės globos skyrių.“

4. Pareiškėja Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius kreipėsi į Savivaldybės administraciją, prašydamas pateikti informaciją ir motyvuotus paaiškinimus dėl Pareiškėjos skundo teiginių.

6. Savivaldybės administracija 2018-08-03 raštu Nr. A51-66020/18 (3.3.2.26E-SR) Seimo kontrolierių, be kita ko, informavo:

6.1. „[...] sprendimai dėl dienos socialinės globos paslaugų priimami gavus asmenų rašytinius prašymus, įvertinus ir nustatius socialinių paslaugų poreikį.“

6.2. „[...] asmenys dėl dienos socialinės globos kreipiasi į Savivaldybės biudžetinę įstaigą Vilniaus miesto socialinės paramos centrą (toliau – Socialinės paramos centras) ir pateikia prašymą-paraišką, kurioje nurodo, kokioje globos įstaigoje, kokiam laikotarpiui pageidauja gauti socialines paslaugas.“

6.3. „Socialinės paramos centras, nustatęs asmens socialinės globos poreikį, Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos departamento Socialinės paramos skyriui (toliau – Socialinės paramos skyrius) perduoda asmens prašymą-paraišką, socialinės globos vertinimo formą [...] su išvadamis ir kitus dokumentus.“

6.4. „[...] komisija [Socialinės globos skyrimo komisija; toliau vadinama ir Komisija], įvertinusi asmens socialinių paslaugų poreikį, asmens socialinę aplinką, asmens socialinį bei fizinį savarankiškumą, šeimos narių galimybes prižiūrėti asmenį namuose, susipažinusi su pateiktu medicinos dokumentų išrašu, socialinio darbuotojo išvada, priima sprendimą dėl socialinių paslaugų skyrimo. **Sprendimui priimti Komisijos narys kiekvienu konkrečiu atveju susisiektel telefonu su socialinės globos paslaugas teikiančios įstaigos administracija išsiaiškinti, ar siuntimo surašymo metu įstaigoje gali būti suteiktos asmeniui reikiamos socialinės globos paslaugos.**“

6.5. „Vadovaujantis Socialinės globos normų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-02-20 įsakymu Nr. A 1-46 „Dėl socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“ 3 priedo 2.2 papunkčiu, atsižvelgdama į asmeniui, vaikui būtinų konkrečių paslaugų poreikius, socialinės globos įstaiga pagal vykdomas socialinės globos įstaigos socialinės veiklos, užimtumo, šeimos konsultavimo organizavimo, savarankiškų įgūdžių ugdymo bei palaikymo ar kitas programas (kai socialinė globa teikiama dienos socialinės globos centre) įsivertina savo galimybes suteikti asmeniui, vaikui reikalingas paslaugas. Kai socialinės globos įstaiga neturi galimybių suteikti asmeniui, vaikui reikalingų paslaugų, apie tai informuoja asmenį, globėją, rūpintoją, vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus), savivaldybę, priėmusią sprendimą skirti asmeniui, vaikui socialinę globą.“

6.6. „X prašymas dėl dienos socialinės globos paslaugų [...] teikimo vienoje iš šių institucijų: BĮ dienos centre „E“, VšĮ D centre ir C centre buvo gautas 2018-03-01, 2018-06-11 gautas prašymas dėl trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugų teikimo BĮ C centre. Komisijos 2018-04-12 išduotas sprendimas skirti A dienos socialinės globos paslaugas Centre [C centre], 2018-04-16 išsiųstas siuntimas lankyti Centrą (dokumentai pridedami).“

6.7. Prieš priimant sprendimą [...] buvo susisiekiama su Centro administracija ir informuota, kad A – [duomenys neskelbiami]. Centro administracija atsakė, kad A galės būti teikiamos dienos socialinės globos paslaugos Centro dienos socialinės globos skyriuje. Vėliau Centro administracija 2018-04-19 raštu Nr. 6.9-39 „Dėl Lankytojo nepriėmimo į dienos centrą“ informavo Socialinės paramos skyrių, kad įvertinus lankytojų elgesio specifiškumą ir patalpų trūkumą šiuo metu neturi jokių galimybių priimti dar vieno lankytojo, turinčio ypatingų specialiųjų poreikių, reikalaujančių individualios globos paslaugų.“

6.8. „A priežiūrai bei socialiniams įgūdžiams ugdyti pasiūlyta pasinaudoti BĮ [...]centro ([...]) teikiamomis trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugomis, tuo tikslu 2018-06-14 posėdyje priimtas sprendimas skirti A trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas BĮ F centre, nustatant paslaugų teikimo laikotarpį nuo 2018-06-18 iki 6 mėnesių per metus. Pažymime, kad per siuntimo galiojimo laiką (30 kalendorinių dienų) A nepradėjo lankyti Trumpalaikės globos centro, todėl sprendimas skirti trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas neteko galios.“

6.9. „Socialinės paramos skyrius bendradarbiaudamas su X ieško galimybių teikti dienos socialinės globos paslaugas A kitoje Vilniaus miesto socialinės globos įstaigoje.“

6.10. „Siekiant ateityje išvengti nesklaidumų, sprendimai dėl socialinės globos paslaugų skyrimo bus priimami tik gavus socialinės globos įstaigos rašytinį patvirtinimą apie laisvas vietas bei asmens poreikius atitinkančias paslaugas, taip pat numatoma dažniau rinkti ir vertinti teikiamų paslaugų įstaigose apimtį, kokybę ir poreikius.“

7. Savivaldybės administracija 2018-08-03 raštu Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šiuos dokumentus:

7.1. Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos departamento (toliau vadinama ir – Departamentas) Socialinės paramos skyriaus 2018-04-12 sprendimą Nr. A733-870/18(2.11.2.23-SR2.) „Dėl socialinių paslaugų skyrimo“, kuriuo nuspręsta Pareiškėjos sūnui skirti dienos socialinės globos paslaugą BĮ C centre;

7.2. Socialinės paramos skyriaus 2018-04-16 raštą Nr. A707-155/18(2.11.2.1-SR2) „Dėl siuntimo į socialinės paslaugas teikiančią įstaigą“, kuriame nurodyta, kad Pareiškėjos sūnus „siunčiamas į dienos socialinės globos paslaugas teikiančią įstaigą BĮ C centro Dienos socialinės globos skyrių“;

7.3. Pareiškėjos 2018-06-11 prašymą, kuriuo prašoma skirti jos sūnui „trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas F centre nuo šių metų birželio 12 d. laikinai, kol bus pritaikytos sąlygos A centre“;

7.4. Socialinės paramos skyriaus 2018-06-14 sprendimą Nr. A733-1607/18(2.11.2.23-SR2.) „Dėl socialinių paslaugų skyrimo“, kuriuo nuspręsta Pareiškėjos sūnui skirti trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas BĮ F.“

8. Savivaldybės administracija 2018-08-08 Seimo kontrolieriui papildomai pateikė Socialinės paramos skyriaus 2018-08-08 raštą Nr. A51-67423/18(2.11.2.4-SR2.) Pareiškėjai, kuriame nurodoma: „Siekdami užtikrinti dienos socialinės globos paslaugas Jūsų sūnui, informuojame, kad BĮ F centre šiuo metu yra laisva vieta. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad ši socialinių paslaugų įstaiga neteikia pavėžėjimo paslaugų, siūlytume ieškoti galimybių sūnų nuvežti ir pasiimti patiems.“

9. Savivaldybės administracija 2018-08-21 raštu Nr. A51-71193/18 (3.3.2.26E-SR) Seimo kontrolieriui pateikė papildomą informaciją:

9.1. „Ieškodami galimybių spręsti susidariusią problemą, Socialinės paramos skyriaus darbuotojai 2018-07-30 lankėsi BĮ C centre [...] ir įvertino globos paslaugų teikimo A šioje įstaigoje galimybes. Įvertinus dabartines Centro dienos socialinės globos skyriaus patalpas nustatyta, kad [...] skirti atskirą patalpą A dabar nėra galimybių. Negalėdamas užtikrinti A ir kitų lankytojų saugumo, Centras pagrįstai atsisakė suteikti dienos socialinės globos paslaugas A. Centro administracija informavo, kad tik atlikus patalpų remontą atsiras galimybė teikti socialines globos paslaugas A.

9.2. „2018-08-21 Centro administracija informavo, kad 2018-07-11 įsakymu Nr. A15-1513/18(2.1.4E-KS) [...] [Centro] vidaus patalpų remontui ir atnaujinimui skirta 32,6 tūkst. Eurų Savivaldybės biudžeto lėšų. 2018-07-25 buvo pasirašyta sutartis Nr. 6.7-52, kurioje yra numatyta, kad neįgaliųjų keltuvas bus įrengtas su visais paruošiamaisiais darbais ir projekto derinimu iki 2018-12-15.“

9.3. „[...] A yra įrašytas į asmenų, laukiančių gauti dienos socialinės globos paslaugas, eilę [...] Nr. Apie tai X buvo informuota 2018-06-15 raštu Nr. A51-50123/18(2.11.2.4.-SR2.) „Dėl dienos socialinės globos paslaugų teikimo“.

9.4. „Įstaigos administracijai rekomenduota glaudžiau bendradarbiauti su Komisija. Administracija išpėta, kad sprendimai dėl dienos socialinės globos paslaugų bus priimami tik gavus įstaigos rašytinę informaciją, kad yra laisva vieta dienos socialinei globai gauti, kuri pritaikyta asmens specialiesiems poreikiams bei bus užtikrinta saugi aplinka paslaugos gavėjui.“

10. Savivaldybės administracija 2018-08-21 Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šiuos dokumentus

10.1. Socialinės paramos skyriaus 2018-06-14 sprendimą Nr. A733-1606/18(2.11.2.23-SR2.) „Dėl socialinių paslaugų skyrimo, kuriuo buvo nuspręsta Pareiškėjos sūnui skirti dienos socialinės globos paslaugas;

10.2. „Socialinės paramos skyriaus 2018-06-15 raštą Nr. A51-50123/18(2.11.2.4-SR2), kuriame, be kita ko, nurodyta:

10.2.1. Informuojame, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-03-13 įsakymu Nr. A1-67 patvirtinta Senyvo amžiaus bei suaugusio asmens su negalia socialinės globos poreikio nustatymo metodika, išrašytas siuntimas galioja 30 kalendorinių dienų nuo jo išsiuntimo asmeniui (globėjui, rūpintojui) dienos“;

10.2.2. „Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad 201804-12 sprendimas Nr. A733-870/18(2.11.2.23-SR2) skirti Jūsų sūnui A dienos socialinės globos paslaugas C entro Dienos socialinės globos skyriuje [...] neteko galios“;

10.2.3. „Centro administracija 2018-04-19 raštu Nr. 6.9-39 informavo Socialinių reikalų ir sveikatos departamento Socialinės paramos skyrių, kad dėl patalpų trūkumo šiuo metu neturi jokių galimybių priimti dar vieno lankytojo, turinčio elgesio ir emocijų sutrikimų. Centro darbuotojai negalės užtikrinti Jūsų sūnaus ir kitų lankytojų saugumo“;

10.2.4. Dėl šios priežasties Jūsų prašymas dėl dienos socialinės globos paslaugų teikimo [...] kartotinai svarstytas 2018-06-14 Socialinės globos komisijos [...] posėdyje [...]. Komisija priėmė sprendimą skirti A dienos socialinės globos paslaugas Centre ir įrašė į asmenų, laukiančių gauti dienos socialinės globos paslaugas, eilę“;

10.3. Savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto departamento 2018-07-11 įsakymą Nr. A15-1513/18(2.1.4E-KS), kuriame nurodyta, jog Centrai skiriamos lėšos remonto darbams;

10.4. Centro 2018-07-25 sudarytą viešojo pirkimo–pardavimo sutartį dėl keltuvo neįgaliesiems įrengimo, pagal kurią keltuvas neįgaliesiems turi būti įrengtas iki 2018-12-15.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

11. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

11.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“;

17 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas“;

22 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]“.

11.2. Socialinių paslaugų įstatymo:

3 straipsnis – „2. Socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. 3. Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės socialiniam saugumui užtikrinti. [...]“;

4 straipsnis – „Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos vadovaujantis šiais principais: 1) **bendradarbiavimo**. Socialinių paslaugų valdymas, skyrimas ir teikimas remiasi asmens, šeimos, bendruomenės, organizacijų, ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises, socialinių paslaugų įstaigų, savivaldybės ir valstybės institucijų bendradarbiavimu bei tarpusavio pagalba; [...] 3) **kompleksiškumo**. Socialinių paslaugų teikimas asmeniui yra derinamas su socialinių paslaugų teikimu jo šeimai; 4) **prieinamumo**. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos taip, kad būtų užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos; [...] 6) **tinkamumo**. Asmeniui (šeimai) skiriamos ir teikiamos tokios socialinės paslaugos, kurios atitinka asmens ir šeimos interesus bei nustatytus poreikius; 7) veiksmingumo. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos siekiant gerų rezultatų ir racionaliai naudojant turimus išteklius; [...]“;

8 straipsnis – „1. Specialiosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimams savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime ugdyti ar kompensuoti bendrųjų socialinių paslaugų nepakanka. 2. Specialiosioms paslaugoms priskiriama: 1) socialinė priežiūra; 2) socialinė globa. [...] 5. Socialinė globa yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros. 6. Socialinė globa pagal trukmę skirstoma į dienos, trumpalaikę ir ilgalaikę“;

13 straipsnis – „1. Savivaldybė atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuodama ir organizuodama socialines paslaugas, kontroliuodama bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę. [...] 4. Savivaldybė organizuoja socialines paslaugas asmenims (šeimoms): 1) organizuoja asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymą; 2) pagal nustatytą asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai); [...]“;

17 straipsnis – „Sprendimas dėl socialinių paslaugų, kurių teikimą finansuoja savivaldybė iš savo biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto specialiųjų dotacijų savivaldybių biudžetams, asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo priimamas socialinio darbuotojo, nustačiusio asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį, teikimu savivaldybės institucijos nustatyta tvarka.“

11.3. Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo (toliau vadinama – Tvarkos aprašas), patvirtinto Savivaldybės administracijos direktoriaus

2014-09-03 įsakymu Nr. 30-2631:

46 punktas – „Dėl dienos socialinės globos, ilgalaikės arba trumpalaikės socialinės globos suaugę neįgalieji bei senyvo amžiaus asmenys su prašymu-paraiška kreipiasi į Socialinės paramos centrą, nurodo, kokioje globos įstaigoje, kokiam laikotarpiui pageidauja gauti socialines paslaugas, ir pateikia šiuos dokumentus:[...]“;

47 punktas – „Socialinės paramos centro direktoriaus paskirti darbuotojai per 30 kalendorinių dienų nustato asmens socialinių paslaugų poreikį, užpildydami socialinės globos poreikio vertinimo formą“;

48 punktas – „Socialinės paramos centras, nustatęs asmens socialinės globos poreikį, Departamento Socialinės paramos skyriui perduoda asmens prašymą-paraišką, socialinės globos poreikio vertinimo formą su išvadomis, šio aprašo 46 punkte išvardytus asmens dokumentus bei papildomai pateikia: [...]“;

49 punktas – „Socialinės paramos skyriaus atsakingas darbuotojas, patikrinęs Socialinės paramos centro pateiktus dokumentus dėl socialinės globos paslaugų skyrimo teikia juos svarstyti Socialinės globos skyrimo komisijai. Atsakingas darbuotojas pareiškėjų gali prašyti papildomų dokumentų, reikalingų asmens socialinei situacijai įvertinti ar socialinės globos poreikiui pagrįsti“;

50 punktas – „Įvertinusi socialinių paslaugų poreikį, vertinimo išvadas, asmens sveikatos būklę bei socialinę padėtį, per 30 kalendorinių dienų nuo Socialinės paramos centro socialinių paslaugų poreikio vertinimo išvadų Departamento Socialinės paramos skyriui pateikimo dienos Socialinės globos skyrimo komisija priima sprendimą dėl socialinių paslaugų skyrimo. Komisijos posėdžio protokolą pasirašo komisijos pirmininkas ir sekretorius. Sprendimą dėl paslaugų skyrimo pasirašo Savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas darbuotojas“;

54 punktas – „Dienos socialinės globos paslaugos konkrečioje įstaigoje skiriamos atsižvelgiant į įstaigos veiklos ir darbo metodų atitiktį asmens socialinės globos poreikiams, asmens gyvenamąją ir įstaigos įsikūrimo vietą“;

60 punktas – „Jeigu yra galimybė asmeniui pradėti teikti dienos ar ilgalaikės socialinės globos paslaugas nedelsiant po sprendimo skirti socialinę globą priėmimo, Socialinės globos skyrimo komisija priima sprendimą asmeniui išduoti siuntimą lankyti dienos socialinės globos įstaigą ar apsigyventi socialinės globos namuose (išskyrus tuos, kurių savininkė ar dalininkė yra Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija)“;

61 punktas – „Jei socialinės globos įstaigose ir dienos centruose laikinai nėra galimybės teikti dienos ar ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų, asmuo yra įrašomas į laukiančiųjų gauti šias paslaugas eilę pagal sprendimo skirti socialines paslaugas datą (kai yra tos pačios datos sprendimų – pagal asmens prašymo-paraiškos datą)“;

64 punktas – „Siuntimas galioja 30 kalendorinių dienų. Pasibaigus šiam terminui sprendimas skirti socialinės globos paslaugas netenka galios. Siuntimo galiojimo laikas gali būti pratęstas ir socialinės globos paslaugų teikimo pradžia gali būti atidėta tik dėl asmens ligos“;

72 punktas – „Jeigu asmuo nepradeda lankyti dienos centro ar neapsigyvena siuntime nurodytuose socialinės globos namuose per siuntimo galiojimo terminą, sprendimas skirti socialinę globą ir siuntimas netenka galios.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

12. **Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo** (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012) nurodyta:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). **Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms** (Lietuvos vyriausiojo

administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...]. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog **kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).**“

13. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2013 m. vasario 15 d. nutarime konstatavo:

„Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą konstatuota, kad neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas; šie konstituciniai principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui; asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus, neprieštaraujančius Konstitucijai, įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir galės būti realiai įgyvendinamos; teisinį reguliavimą galima keisti tik laikantis iš anksto nustatytos tvarkos; teisinio reguliavimo pataisomis negalima paneigti asmens teisėtų interesų ir teisėtų lūkesčių; neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.“

Tyrimo išvados

14. Socialinių paslaugų įstatymo 8 straipsnyje nustatyta, kad viena iš asmenims galimų skirti socialinių paslaugų – socialinė globa. Vadovaujantis šio įstatymo 13 straipsniu, socialines paslaugas (kartu ir socialinės globos paslauga) skiria savivaldybės, pagal nustatytą asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikį, o vadovaujantis šio įstatymo 17 straipsniu, sprendimas dėl socialinių paslaugų, kurių teikimą finansuoja savivaldybė iš savo biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, asmeniui (šėimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo priimamas socialinio darbuotojo, nustačiusio asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikį, teikimu savivaldybės institucijos nustatyta tvarka (šios pažymos 7.4 punktas).

Tvarkos apraše (šios pažymos 11.3 punktas) reglamentuota, kad dėl dienos socialinės globos, ilgalaikės arba trumpalaikės socialinės globos suaugę neįgalieji bei senyvo amžiaus asmenys su prašymu-paraiška kreipiasi į Socialinės paramos centrą, nurodo, kioje globos įstaigoje, kioiam laikotarpiui pageidauja gauti socialines paslaugas. Sprendimus dėl socialinių paslaugų skyrimo priima Socialinės globos skyrimo komisija (toliau vadinama – Komisija). Dienos socialinės globos paslaugos konkrečioje įstaigoje skiriamos atsižvelgiant į įstaigos veiklos ir darbo metodų atitiktį asmens socialinės globos poreikiams, asmens gyvenamąją ir įstaigos įsikūrimo vietą. Pažymėtina, kad tik tuo atveju, kai yra galimybė asmeniui pradėti teikti dienos paslaugas nedelsiant po sprendimo skirti socialinę globą priėmimo, Komisija priima sprendimą asmeniui išduoti siuntimą lankyti dienos socialinės globos įstaigą ir toks siuntimas galioja 30 kalendorinių dienų. Tuo atveju, jei socialinės globos įstaigose ir dienos centruose laikinai nėra galimybės teikti dienos socialinės globos paslaugų, asmuo yra įrašomas į laukiančiųjų gauti šias paslaugas eilę pagal sprendimo skirti socialines paslaugas datą. Taigi, prieš išduodant siuntimą į socialinės globos įstaigą, savivaldybės administracijos pareigūnai privalo įsitikinti, ar socialinės globos įstaigoje, į kurią siunčiamas asmuo, yra galimybė teikti jam tinkančias paslaugas.

15. Iš skundo turinio ir papildomų dokumentų nustatyta:

15.1. Pareiškėja 2018-03-01 pateikė prašymą suteikti jo sūnui socialinės globos paslaugas Centre arba kitose (prašyme nurodytose) socialinės globos įstaigose;

15.2. Socialinės paramos centras 2018-03-14 atliko suaugusio asmens su negalia (Pareiškėjos sūnaus) socialinės globos poreikio vertinimą ir nustatė, kad socialinių paslaugų asmens namuose nepakanka, todėl Pareiškėjos sūnui siūloma teikti dienos socialinės globos paslaugas;

15.3. Komisija 2018-04-10 posėdyje priėmė sprendimą skirti Pareiškėjos sūnui dienos socialinės globos paslaugas;

15.4. Socialinės paramos skyrius 2018-04-16 raštu Pareiškėją informavo, kad jos sūnus siunčiamas į Centro Dienos socialinės globos skyrių;

15.5. Centras 2018-04-19 ir 2018-04-20 raštais Socialinės paramos skyrių ir Pareiškėją informavo, kad šiuo metu nėra galimybės priimti Pareiškėjos sūnų, kadangi nėra sudarytos reikiamos sąlygos.

16. Departamentas nurodė, kad, prieš skiriant socialines paslaugas Pareiškėjos sūnui, buvo susisiepta su Centro administracija ir buvo gautas atsakymas, jog dienos socialinės globos paslaugos Pareiškėjos sūnui Centre galės būti teikiamos, todėl Komisija priėmė sprendimą dėl dienos socialinės globos skyrimo ir buvo išrašytas siuntimas į Centrą. Pažymėtina, kad Departamentas nepateikė jokių šias aplinkybes įrodančių dokumentų, kadangi su Centro administracija buvo susisiepta telefonu. Dėl to nėra aišku, ar Savivaldybės administracijos pareigūnai, kreipdamiesi į Centrą, įvertino ir suteikė visą išsamią informaciją apie Pareiškėjos sūnaus sveikatos būklę, taip pat nėra aiškumo ir dėl aplinkybės, ar Centro administracija, prieš teikdama atsakymą, atidžiai įvertino Centre esamą situaciją. Atsižvelgiant į tai, jog vėliau išaiškėjo, kad Pareiškėjos sūnui dėl jo sveikatos būklės šiuo metu paslaugos Centre negali būti suteiktos, darytina išvada, kad Savivaldybės administracijos pareigūnų ir (arba) Centro administracijos veiksmai nebuvo pakankami.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, konstatuotina, jog Pareiškėjai nepagrįstai buvo sudaryta galimybė tikėtis, kad jos sūnui bus suteiktos norimos socialinės paslaugos, ir tokiu būdu buvo neužtikrinti Pareiškėjos teisėti lūkesčiai, todėl tokie Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai laikytini netinkamais bei neatitinkančiais gero viešojo administravimo principų (šios pažymos 12 ir 13 punktai). Seimo kontrolierius pabrėžia, kad tokie Savivaldybės administracijos ir Centro veiksmai kritikuotini, todėl turi būti užtikrinta, jog panašūs atvejai ateityje nepasikartotų.

17. Nepaisant to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Socialinės paramos skyriaus pareigūnai, gavę informaciją apie tai, jog Pareiškėjos sūnui negali būti suteikta dienos socialinės globos paslauga Centre, ir siekdami išspręsti Pareiškėjos keliamą problemą dėl neužtikrinto socialinių paslaugų teikimo jos sūnui, ėmėsi papildomų veiksmų. Pareiškėjai buvo pasiūlyta pasinaudoti BĮ F centro teikiamomis trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugomis ir, gavus Pareiškėjos 2018-06-11 prašymą, Komisijos 2016-06-14 posėdyje priimtas sprendimas skirti Pareiškėjos sūnui trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas (šios pažymos 7.4 punktas). Pareiškėjos sūnui nepradėjus lankyti Trumpalaikės globos centro, sprendimas skirti trumpalaikės atokvėpio socialinės globos paslaugas, vadovaujantis Tvarkos aprašo 64 punktu (šios pažymos 11.3 punktas), neteko galios.

Atsižvelgus į tai, jog, pasibaigus 2018-04-16 siuntimo į Centrą galiojimo laikui, Komisijos 2018-04-10 sprendimas skirti dienos socialinės globos paslaugas taip pat neteko galios, Pareiškėjos prašymas dėl socialinės globos paslaugų teikimo buvo pakartotinai svarstytas Komisijoje ir 2018-06-14 priimtas sprendimas skirti Pareiškėjos sūnui dienos socialinės globos paslaugas Centre (šios pažymos 10.1 punktas). Vadovaujantis Tvarkos aprašu, šio sprendimo pagrindu Pareiškėjos sūnus buvo įrašytas į asmenų, laukiančių gauti dienos socialinės globos paslaugas, eilę ([...]) ir apie

tai informuota Pareiškėja (šios pažymos 10.2 punktas).

Savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktoriaus įsakymu Centrai buvo skirtos lėšos remonto darbams (šios pažymos 10.3 punktas). Atlikęs viešuosius pirkimus, Centras 2018-07-25 sudarė viešojo pirkimo–pardavimo sutartį dėl keltuvo neįgaliesiems įrengimo iki 2018-12-15 (šios pažymos 10.4 punktas). Įrengus neįgaliųjų keltuva, bus sudaryta galimybė teikti socialinės globos paslaugas Pareiškėjos sūnui (šios pažymos 9.1 punktas).

18. Atsižvelgus į nustatytas aplinkybes, galima konstatuoti, jog skundo tyrimo metu išnyko skundžiamos aplinkybės (Savivaldybės administracija ėmėsi veiksmų tam, kad Pareiškėjos keliamą problemą būtų išspręsta: skirtos lėšos ir inicijuotas Centro patalpų remontas, kurio metu, įrengus neįgaliųjų keltuva, bus sudaryta galimybė teikti socialinės globos paslaugas Pareiškėjos sūnui; Pareiškėjos sūnus teisės aktų nustatyta tvarka įrašytas į asmenų, laukiančių gauti dienos socialines paslaugas Centre, eilę) ir pridėti tai pagrindžiantys dokumentai, todėl, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, numatančia, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jeigu tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, **skundo tyrimas nutrauktinas**.

19. Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad Departamentas 2018-08-03 rašte Seimo kontrolieriui paaiškino, jog, prieš priimant sprendimą dėl dienos socialinės globos paslaugos suteikimo, atsakingas Komisijos narys kiekvienu konkrečiu atveju susisiektų telefonu su socialinės globos paslaugas teikiančios įstaigos administracija ir išsiaiškina, ar sprendimo priėmimo metu įstaigoje asmeniui gali būti suteiktos reikiamos socialinės globos paslaugos. Įvertinus esamą teisinį reglamentavimą, pažymėtina, kad tokia Komisijos nario pareiga nenumatyta Tvarkos apraše, todėl kiekvienu atveju šie veiksmai atliekami Komisijos nario iniciatyva. Kita vertus, pažymėtina, kad pokalbis telefonu negali būti laikomas tinkamu susižinojimu, tai įrodo ir šio tyrimo metu nustatytos aplinkybės. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti, kad analogiška situacija nepasikartotų ir kitais atvejais, rekomenduotina pakeisti teisinį reglamentavimą ir aiškiai įtvirtinti atsakingo asmens pareigą, prieš teikiant svarstyti klausimą dėl socialinės paslaugos (globos) skyrimo, gauti raštišką įstaigos patvirtinimą, kad socialinė paslauga konkrečiam asmeniui jo prašomoje įstaigoje gali būti teikiama.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

20. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, nusprendžia X skundo dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su socialinių paslaugų asmeniui skyrimu A centre, **tyrimą nutraukti**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja **Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui**:

21.1. imtis priemonių ir užtikrinti, kad, įgyvendinus Centro remonto darbus, socialinės globos paslaugos Pareiškėjos sūnui būtų suteiktos efektyviai ir per įmanomai trumpiausią laiką;

21.2. atsižvelgiant į šios pažymos 16 punkto išvadas imtis teisinių bei organizacinių priemonių, kad ateityje būtų užtikrintas tinkamas asmenų prašymų dėl socialinės globos paslaugos suteikimo nagrinėjimas;

21.3. imtis teisinių ir organizacinių priemonių ir inicijuoti teisinio reglamentavimo

pakeitimus, aiškiai įtvirtinant atsakingo asmens pareigą, prieš teikiant svarstyti klausimą dėl socialinės paslaugos (globos) skyrimo, gauti raštišką įstaigos patvirtinimą, kad socialinė paslauga konkrečiam asmeniui jo prašomoje įstaigoje gali būti teikiama.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**, pateikiant informaciją bei ją patvirtinančius dokumentus, kokių konkrečių priemonių buvo imtasi.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys